

PHẬT THUYẾT ĐẠI THỪA BỒ-TÁT TẠNG CHÁNH PHÁP KINH

QUYỂN 7

Phẩm 3: BỒ-TÁT QUÁN SÁT (Phần 2)

Đức Phật lại bảo Xá-lợi Tử:

–Này Xá-lợi Tử! Thế nào là pháp không buông lung? Tức là pháp luôn nhiếp hộ các căn.

Thế nào là nhiếp hộ các căn? Là khi mắt thấy sắc không chấp vào tướng của nó, cũng không chấp hình tướng tốt đẹp, cũng không đả trước sắc các vị, biết rõ pháp xuất ly một cách như thật. Như vậy tai nghe tiếng, mũi ngửi hương, lưỡi nếm vị, thân cảm xúc, ý biết pháp, đều không chấp tướng, cũng không chấp hình thể tốt đẹp, cũng không đả trước các pháp các vị, biết rõ pháp xuất ly một cách như thật. Như vậy gọi là không buông lung.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Không buông lung là tự điều phục tâm mình, rồi điều phục tâm người khác, xua tan phiền não, hiện chứng pháp lạc, không có suy xét; dục tâm, sân tâm, hại tâm, không có suy xét; tham bất thiện căn, sân bất thiện căn, si bất thiện căn không có suy xét; thân làm nghiệp ác, miệng nói nghiệp ác, ý nghĩ nghiệp ác không có suy xét; không có tác ý sâu sắc không có suy xét. Nói tóm lại, cho đến tất cả tội nghiệp, các pháp bất thiện đều không tìm cầu suy xét. Như vậy gọi là không buông lung.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Không phóng dật là Bồ-tát tác ý kiên cố siêng năng tương ưng. Nếu pháp là có thì như thật biết có; nếu pháp là không như thật biết không.

Sao gọi là có? Sao gọi là không? Siêng thực hành chánh đạo, sinh lòng tin hiểu tức là có. Siêng làm tà đạo mà sinh lòng tin hiểu tức là không. Các nghiệp có quả báo tức là có, các nghiệp không quả báo tức là không. Mắt là có; thật tánh của mắt là không. Tai, mũi, lưỡi, thân, ý là có; thật tánh của tai mũi, lưỡi, thân, ý là không. Sắc là vô thường là khổ, là không rốt ráo, không chắc chắn là pháp tan hoại, tức là có; chấp rằng sắc là thường, là vui, là pháp rốt ráo chắc chắn là pháp không tan hoại, tức là không. Thọ, tưởng, hành, thức là vô thường, là khổ, là không rốt ráo, không chắc chắn, là pháp tan hoại, tức là có; chấp rằng thọ, tưởng, hành, thức là thường, là vui, là rốt ráo, là chắc chắn là pháp không tan hoại, đó tức là không.

Lại nữa, vô minh duyên hành trong các pháp, không thật vô minh duyên hành, cho đến sinh duyên lão tử là có; chấp rằng thật vô minh duyên hành, cho đến sinh duyên lão tử, tức là không. Người làm việc bố thí cảm quả giàu có là có; người làm việc bố thí mà lại chịu nghèo hèn tức là không. Trì giới sinh Thiên tức là có; phá giới sinh thiên tức là không. Đa văn đại tuệ tức là có; ngu si đại tuệ tức là không. Tu tập tương ưng tức là có; tu tập không tương ưng tức là không. Tác ý sâu xa kiên cố tương ưng tức là có; tác ý không sâu xa kiên cố tương ưng tức là không. Bồ-tát phát tâm siêng năng tinh tấn được quả Bồ-đề tức là có; Bồ-tát biếng nhác mà được quả Bồ-đề tức là không. Người không có tâm tăng thượng mạn làm việc của người xuất gia tức là có; người có tâm tăng

thượng mạn mà chúng Niết-bàn tức là không. Đối với tất cả trường hợp đều thông đạt tánh không tức là có; chấp ngã, nhân, chúng sinh, thọ giả tức là không.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Vì thế nên biết, Bồ-tát không buông lung có khả năng tác ý kiên cố sâu xa cần hành tương ứng tức là hiện diện khắp tất cả thế gian, khai thị rộng rãi cho các bậc trí giả, hiện diện khắp thế gian, nếu không có bậc trí giả thì không khai thị. Còn đối với thế tục đế, không biết cái có ấy, không biết cái không ấy, thì làm sao tùy thuận được thật nghĩa mà chư Phật Thế Tôn đã nói.

Này Xá-lợi Tử! Chư Phật Như Lai tổng lược gồm bốn pháp ấn, thâm nhiếp hết tất cả pháp:

1. Các hành vô thường.
2. Các hành là khổ.
3. Các pháp là vô ngã.
4. Niết-bàn tịch tĩnh.

Nhưng vì tất cả chúng sinh chấp các hành vô thường này là thường; nếu các chúng sinh cắt đứt cái tưởng thường ấy, thì đó là lời Như Lai nói. Lại vì các chúng sinh chấp các hành khổ là vui; nếu chúng sinh cắt đứt cái tưởng vui ấy, thì đó là lời nói của Như Lai. Lại vì các chúng sinh chấp các pháp vô ngã là ngã; nếu các chúng sinh cắt đứt cái tưởng ngã ấy thì đó là lời nói của Như Lai. Lại vì các chúng sinh khởi tâm sở đắc điên đảo đối với lý Niết-bàn tịch tĩnh; nếu chúng sinh cắt đứt tâm sở đắc điên đảo ấy, thì đó là lời nói của Như Lai.

Lại nữa, này Xá-lợi Tử! Nếu biết rõ các hành là vô thường thì là hiểu rõ tánh không vô thường. Nếu biết rõ các hành là khổ, thì là lìa các nguyện cầu. Nếu biết rõ các pháp là vô ngã thì là có khả năng quán tưởng pháp môn không Tam-ma-địa giải thoát. Nếu biết rõ Niết-bàn tịch tĩnh, thì đối với các tướng có sự tu tập, cũng không phải phi thời thủ chứng thực tế.

Này Xá-lợi Tử! Các pháp như vậy, nếu các Bồ-tát cần hành tương ứng, thì tất cả các thiện pháp không bị giảm mất, mau chóng viên mãn tất cả pháp Phật.